

ΠΕΡΙΓΡΑΜΜΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

(1) ΓΕΝΙΚΑ

ΣΧΟΛΗ	Σχολή Ανθρωπιστικών Επιστημών		
ΤΜΗΜΑ	Τμήμα Επιστημών της Προσχολικής Αγωγής και του Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού. Πρόγραμμα Μεταπτυχιακών Σπουδών Παιδικό Βιβλίο και Παιδαγωγικό Υλικό.		
ΕΠΙΠΕΔΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Μεταπτυχιακές σπουδές (Επίπεδο 7)		
ΚΩΔΙΚΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	ΜΚ4	ΕΞΑΜΗΝΟ ΣΠΟΥΔΩΝ	Α'
ΤΙΤΛΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ	Παιδαγωγική και Ιστορία των Μέσων		
ΑΥΤΟΤΕΛΕΙΣ ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ ΔΡΑΣΤΗΡΙΟΤΗΤΕΣ <i>σε περίπτωση που οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται σε διακριτά μέρη του μαθήματος π.χ. Διαλέξεις, Εργαστηριακές Ασκήσεις κ.λπ. Αν οι πιστωτικές μονάδες απονέμονται ενιαία για το σύνολο του μαθήματος αναγράψτε τις εβδομαδιαίες ώρες διδασκαλίας και το σύνολο των πιστωτικών μονάδων</i>		ΕΒΔΟΜΑΔΙΑΙΕΣ ΩΡΕΣ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ	ΠΙΣΤΩΤΙΚΕΣ ΜΟΝΑΔΕΣ
Διδασκαλία: Διαλέξεις και εργαστηριακές συνεδρίες		3	6 – ενιαία για το σύνολο του μαθήματος
Προσθέστε σειρές αν χρειαστεί. Η οργάνωση διδασκαλίας και οι διδακτικές μέθοδοι που χρησιμοποιούνται περιγράφονται αναλυτικά στο (δ).			
ΤΥΠΟΣ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ <i>γενικού υποβάθρου, ειδικού υποβάθρου, ειδίκευσης γενικών γνώσεων, ανάπτυξης δεξιοτήτων</i>	Γενικού και ειδικού υπόβαθρου με ειδίκευση γενικών γνώσεων και ανάπτυξη δεξιοτήτων		
ΠΡΟΑΠΑΙΤΟΥΜΕΝΑ ΜΑΘΗΜΑΤΑ:	Όχι		
ΓΛΩΣΣΑ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ και ΕΞΕΤΑΣΕΩΝ:	Ελληνική		
ΤΟ ΜΑΘΗΜΑ ΠΡΟΣΦΕΡΕΤΑΙ ΣΕ ΦΟΙΤΗΤΕΣ ERASMUS	Όχι		
ΗΛΕΚΤΡΟΝΙΚΗ ΣΕΛΙΔΑ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ (URL)	https://pms-pvpy.aegean.gr/mathimata-kormou/		

(2) ΜΑΘΗΣΙΑΚΑ ΑΠΟΤΕΛΕΣΜΑΤΑ

<p>Μαθησιακά Αποτελέσματα</p> <p>Περιγράφονται τα μαθησιακά αποτελέσματα του μαθήματος οι συγκεκριμένες γνώσεις, δεξιότητες και ικανότητες καταλλήλου επιπέδου που θα αποκτήσουν οι φοιτητές μετά την επιτυχή ολοκλήρωση του μαθήματος.</p> <p>Συμβουλευτείτε το Παράρτημα Α</p> <ul style="list-style-type: none"> • Περιγραφή του Επιπέδου των Μαθησιακών Αποτελεσμάτων για κάθε ένα κύκλο σπουδών σύμφωνα με το Πλαίσιο Προσόντων του Ευρωπαϊκού Χώρου Ανώτατης Εκπαίδευσης • Περιγραφικοί Δείκτες Επιπέδων 6, 7 & 8 του Ευρωπαϊκού Πλαισίου Προσόντων Διά Βίου Μάθησης και το Παράρτημα Β • Περιληπτικός Οδηγός συγγραφής Μαθησιακών Αποτελεσμάτων
<p>Σκοπός του μαθήματος είναι η εμβάθυνση των μεταπτυχιακών φοιτητών/τριών σε θέματα Παιδαγωγικής και Ιστορίας των Μέσων Επικοινωνίας και Πληροφορίας με έμφαση στο ρόλο τους κατά το Σχεδιασμό, την Ανάπτυξη και Λειτουργία Εκπαιδευτικών Συστημάτων ή Μονάδων αλλά και προγραμμάτων, κυρίως από την οπτική της Θεωρίας Κοινωνικών Συστημάτων του Ν. Λούμαν.</p> <p>Οι φοιτητές αναμένεται μεταξύ άλλων να:</p> <ul style="list-style-type: none"> • γνωρίζουν τα μέσα πληροφορίας και επικοινωνίας και την παιδαγωγική τους λειτουργία • αναπτύξουν ικανότητα επεξεργασίας διαμεσολαβημένης διδακτικής επικοινωνίας • αναπτύξουν ικανότητα σχεδιασμού και ανάπτυξης συμπερίληψης στην εκπαιδευτική αλλά και διοικητική διαδικασία των μέσων πληροφορίας και επικοινωνίας σε σχολικούς οργανισμούς

- αναπτύξουν ικανότητα αξιολόγησης των ΜΠΕ ως τεχνολογικές οντότητες αλλά και ως διαμεσολαβητές και δομητές εκπαιδευτικών διαδικασιών
- αναπτύξουν ικανότητα ενσωμάτωσης ΜΠΕ στην συνολική λειτουργία της εκπαίδευσης ως σύστημα και ως επιμέρους οργανισμοί
- αναπτύξουν ικανότητα πρόσβασης και αξιοποίησης σε εκπαιδευτική έρευνα
- γνωρίζουν σχετικά με τις τρέχουσες εξελίξεις των ΤΠΕ και τις ατομικές, συλλογικές και συστημικές προεκτάσεις τους
- αξιοποιούν το εκπαιδευτικό δυναμικό των ΜΠΕ για διαδικασίες συστημικής ή πολύπλοκης σχολικής ανάπτυξης
- σχεδιάζουν διδακτικές επικοινωνιακές περιπτώσεις στα νέα ψηφιακά και υβριδικά εκπαιδευτικά περιβάλλοντα (δια ζώσης, διαδικτυακού, εν κινήσει μάθησης)

Γενικές Ικανότητες

Λαμβάνοντας υπόψη τις γενικές ικανότητες που πρέπει να έχει αποκτήσει ο πτυχιούχος (όπως αυτές αναγράφονται στο Παράρτημα Διπλώματος και παρατίθενται ακολούθως) σε ποια / ποιες από αυτές αποσκοπεί το μάθημα;

<i>Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών</i>	<i>Σχεδιασμός και διαχείριση έργων</i>
<i>Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις</i>	<i>Σεβασμός στη διαφορετικότητα και στην πολυπολιτισμικότητα</i>
<i>Λήψη αποφάσεων</i>	<i>Σεβασμός στο φυσικό περιβάλλον</i>
<i>Αυτόνομη εργασία</i>	<i>Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου</i>
<i>Ομαδική εργασία</i>	<i>Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής</i>
<i>Εργασία σε διεθνές περιβάλλον</i>	<i>Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης</i>
<i>Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον</i>	<i>.....</i>
<i>Παράγωγή νέων ερευνητικών ιδεών</i>	<i>Άλλες...</i>
	<i>.....</i>

Οι γενικές ικανότητες που επιδιώκεται να αποκτήσει ο πτυχιούχος μέσω του μαθήματος είναι:

- Αναζήτηση, ανάλυση και σύνθεση δεδομένων και πληροφοριών, αξιοποιώντας τα θεωρίες και μοντέλα της Παιδαγωγικής των ΜΠΕ με τη χρήση και των απαραίτητων τεχνολογιών
- Προσαρμογή σε νέες καταστάσεις
- Λήψη αποφάσεων
- Αυτόνομη εργασία
- Ομαδική εργασία
- Εργασία σε διεπιστημονικό περιβάλλον
- Σχεδιασμός και διαχείριση έργων
- Επίδειξη κοινωνικής, επαγγελματικής και ηθικής υπευθυνότητας και ευαισθησίας σε θέματα φύλου
- Άσκηση κριτικής και αυτοκριτικής
- Προαγωγή της ελεύθερης, δημιουργικής και επαγωγικής σκέψης

(3) ΠΕΡΙΕΧΟΜΕΝΟ ΜΑΘΗΜΑΤΟΣ

Η Παιδαγωγική των Μέσων Επικοινωνίας και Πληροφορίας είναι ο κλάδος της Παιδαγωγικής, ο οποίος έχει ως κεντρικό γνωστικό αντικείμενο οπτικοακουστικές και ψηφιακές ατομικές και κοινωνικές μαθησιακές διαδικασίες.

Στόχος του μαθήματος είναι η παρουσίαση της Εκπαιδευτικής Ιστορίας των Μέσων Πληροφορίας και Επικοινωνίας και η ανάδειξη τόσο του παιδαγωγικού δυναμικού τους όσο και των εκάστοτε περιορισμών τους στις σύγχρονες και μετασχηματιζόμενες εκπαιδευτικές μονάδες ως μανθάνοντες ή ευφυείς οργανισμοί. Έμφαση δίνεται στη σκιαγράφηση του επίκαιρου κλάδου της Παιδαγωγικής των Μέσων Επικοινωνίας και Πληροφορίας και την αξιοποίηση των ερμηνευτικών εργαλείων της για την κατανόηση του εν-διά-μέσου κόσμου για μια αποτελεσματική εκπαιδευτική παρέμβαση με

θετικό αντίκτυπο τόσο στη λειτουργία της σχολικής μονάδας (οργάνωση, προσωπικό, διδασκαλία) όσο και στην προαγωγή της ατομικής μάθησης και τη διαφύλαξη των πολιτιστικών περιεχομένων.

Το μάθημα δομείται σε οκτώ ενότητες:

1. **Θεωρία της Εκπαίδευσης:** Ιστορία και θεωρία του συστήματος της εκπαίδευσης
2. **Θεωρία του Σχολείου:** Ιστορία και θεωρία του σχολικού οργανισμού
3. **Θεωρία των Μέσων:** Ιστορικές και θεωρητικές προσεγγίσεις των Μέσων Επικοινωνίας και Πληροφορίας
4. **Διδακτική των Μέσων:** Θεωρία της προγραμματισμένης χρήσης Μέσων για την επίτευξη παιδαγωγικών σκοπών και στόχων (Διδακτικά Μέσα, Μέσα διδασκαλίας, Οπτικοακουστικά Μέσα).
5. **Εκπαίδευση στα Μέσα:** Εξοικείωση με τη χρήση των Μέσων.
6. **Επιστήμη των Μέσων:** Γνώσεις για τη λειτουργία τους και για ένα πλήθος τεχνικών, οργανωτικών, νομικών, οικονομικών, πολιτικών και κοινωνικών όρων και προϋποθέσεων.
7. **Έρευνα της λειτουργίας και επίδρασης των Μέσων:** Ανίχνευση προθέσεων και τύπων εργασιών των κατασκευαστών, ανάδειξη της σημασίας και βαρύτητας των διαφορετικών σημειολογικών συστημάτων που χρησιμοποιούνται στα διάφορα μέσα και από αυτά και τέλος διαπίστωση των επιπτώσεων από την παρουσία και χρήση των Μέσων τόσο σε προσωπικό όσο και σε συστημικό και κοινωνικό επίπεδο ευρύτερα.
8. Στην πέμπτη και τελευταία ενότητα παρουσιάζονται **απαλλακτικές ερευνητικές αλλά και συνθετικές γραπτές εργασίες** των μεταπτυχιακών φοιτητριών σχετικά με τα παρακάτω θέματα:

- Θεωρία Εκπαίδευσης
- Θεωρία Σχολείου
- Θεωρία Μέσων
- Θεωρία Επικοινωνίας
- Διδακτική λειτουργία των Μέσων
- Οπτικοακουστική Παιδεία (γραμματισμός, αλφαριθμητισμός, ικανότητα, επάρκεια στα οπτικοακουστικά Μέσα, θεματοποίησή τους στο σχολείο, στα Αναλυτικά Προγράμματα, Βιβλία Δασκάλου και Σχολικά Εγχειρίδια)
- Ψηφιακή Παιδεία (γραμματισμός, αλφαριθμητισμός, ικανότητα, επάρκεια στις Τ.Π.Ε., θεματοποίησή τους στο σχολείο, στα Αναλυτικά Προγράμματα, Βιβλία Δασκάλου και Σχολικά Εγχειρίδια)
- Έρευνα στα Μέσα (ερευνητικές προσεγγίσεις, δημογραφικά, ποσοτικά και ποιοτικά χαρακτηριστικά της χρήσης Έντυπων, Ηλεκτρονικών και Οπτικοακουστικών Μέσων και των Τ.Π.Ε., των προϊόντων τους και οι επιπτώσεις τους)
- Εναλλακτικές μορφές παιδαγωγικής αξιοποίησης, διαχείρισης και θεματοποίησης των Μέσων και των προϊόντων τους.

(4) ΔΙΔΑΚΤΙΚΕΣ και ΜΑΘΗΣΙΑΚΕΣ ΜΕΘΟΔΟΙ - ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

<p>ΤΡΟΠΟΣ ΠΑΡΑΔΟΣΗΣ <i>Πρόσωπο με πρόσωπο, Εξ αποστάσεως εκπαίδευση κ.λπ.</i></p>	<p>Η της διδασκαλία γίνεται Πρόσωπο με πρόσωπο και εξ αποστάσεως με σύγχρονη τηλεδιάσκεψη. Επιπλέον γίνεται συμπληρωματική χρήση Διαδικτυακού Συστήματος Διαχείρισης Μάθησης (Moodle) στη βάση του μεικτού μοντέλου μάθησης (blended learning) για την επικοινωνία, τον διαμοιρασμό εκπαιδευτικού υλικού, την συνεργασία, την ανάθεση εργασιών και την διαχείριση του μαθήματος. Στις συναντήσεις για τη διδασκαλία του μαθήματος αξιοποιούνται ποικιλία μεθόδων διδασκαλίας όπως: διάλεξη, εργασία σε ομάδες, εργαστήρια, συζητήσεις, ομαδικές διερευνήσεις κ.α.</p>
--	---

<p>ΧΡΗΣΗ ΤΕΧΝΟΛΟΓΙΩΝ ΠΛΗΡΟΦΟΡΙΑΣ ΚΑΙ ΕΠΙΚΟΙΝΩΝΙΩΝ <i>Χρήση Τ.Π.Ε. στη Διδασκαλία, στην Εργαστηριακή Εκπαίδευση, στην Επικοινωνία με τους φοιτητές</i></p>	<p>Γίνεται χρήση lap top και video projector κατά τη διδασκαλία κάθε διδακτικής ενότητας. Πιο συγκεκριμένα, κάθε διάλεξη, διάρκειας τριών διδακτικών ωρών, υποστηρίζεται με σύγχρονο εποπτικό υλικό και τεχνολογικά μέσα. Η επικοινωνία με φοιτήτριες και φοιτητές γίνεται μέσω e-mail και ιστοσελίδας μαθήματος.</p>															
<p>ΟΡΓΑΝΩΣΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑΣ <i>Περιγράφονται αναλυτικά ο τρόπος και μέθοδοι διδασκαλίας. Διαλέξεις, Σεμινάρια, Εργαστηριακή Άσκηση, Άσκηση Πεδίου, Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας, Φροντιστήριο, Πρακτική (Τοποθέτηση), Κλινική Άσκηση, Καλλιτεχνικό Εργαστήριο, Διαδραστική διδασκαλία, Εκπαιδευτικές επισκέψεις, Εκπόνηση μελέτης (project), Συγγραφή εργασίας / εργασιών, Καλλιτεχνική δημιουργία, κ.λπ.</i></p> <p><i>Αναγράφονται οι ώρες μελέτης του φοιτητή για κάθε μαθησιακή δραστηριότητα καθώς και οι ώρες μη καθοδηγούμενης μελέτης σύμφωνα με τις αρχές του ECTS</i></p>	<table border="1"> <thead> <tr> <th>Δραστηριότητα</th> <th>Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου</th> </tr> </thead> <tbody> <tr> <td>Διαλέξεις</td> <td>36 ώρες</td> </tr> <tr> <td>Εργαστήρια</td> <td>13 ώρες</td> </tr> <tr> <td>Φροντιστήρια</td> <td>13 ώρες</td> </tr> <tr> <td>Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας</td> <td>48 ώρες</td> </tr> <tr> <td>Σύνταξη Γραπτής Εργασίας και Παρουσίασή της</td> <td>40 ώρες</td> </tr> <tr> <td>Συνολικός φόρτος μαθήματος</td> <td>150 ώρες</td> </tr> </tbody> </table>	Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου	Διαλέξεις	36 ώρες	Εργαστήρια	13 ώρες	Φροντιστήρια	13 ώρες	Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	48 ώρες	Σύνταξη Γραπτής Εργασίας και Παρουσίασή της	40 ώρες	Συνολικός φόρτος μαθήματος	150 ώρες	
Δραστηριότητα	Φόρτος Εργασίας Εξαμήνου															
Διαλέξεις	36 ώρες															
Εργαστήρια	13 ώρες															
Φροντιστήρια	13 ώρες															
Μελέτη & ανάλυση βιβλιογραφίας	48 ώρες															
Σύνταξη Γραπτής Εργασίας και Παρουσίασή της	40 ώρες															
Συνολικός φόρτος μαθήματος	150 ώρες															
<p>ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ ΦΟΙΤΗΤΩΝ <i>Περιγραφή της διαδικασίας αξιολόγησης</i></p> <p><i>Γλώσσα Αξιολόγησης, Μέθοδοι αξιολόγησης, Διαμορφωτική ή Συμπερασματική, Δοκιμασία Πολλαπλής Επιλογής, Ερωτήσεις Σύντομης Απάντησης, Ερωτήσεις Ανάπτυξης Δοκιμίων, Επίλυση Προβλημάτων, Γραπτή Εργασία, Έκθεση / Αναφορά, Προφορική Εξέταση, Δημόσια Παρουσίαση, Εργαστηριακή Εργασία, Κλινική Εξέταση Ασθενούς, Καλλιτεχνική Ερμηνεία, Άλλη / Άλλες</i></p> <p><i>Αναφέρονται ρητά προσδιορισμένα κριτήρια αξιολόγησης και εάν και που είναι προσβάσιμα από τους φοιτητές.</i></p>	<p>Η αξιολόγηση γίνεται στην Ελληνική γλώσσα</p> <p>Η αξιολόγηση του μαθήματος γίνεται στη βάση:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Συμμετοχής στα Εργαστήρια και Σύνταξης σύντομης Θεωρητικής Ατομικής ή Ομαδικής Γραπτής Εργασίας με διακριτή συμβολή των συντακτών και Παρουσίασή της (αξιολογικοί βαθμοί έως 5), 2. Εκπόνησης Ατομικής ή Ομαδικής Ερευνητικής Εργασίας με διακριτή συμβολή των συντακτών και Παρουσίασή της (αξιολογικοί βαθμοί έως 5). <p>Η χρήση εργαλείων GenAI στο πλαίσιο του μαθήματος διέπεται από την υπ' αριθμ. 45/20.02.2026 απόφαση της Συγκλήτου του Πανεπιστημίου Αιγαίου και από τις ειδικότερες οδηγίες του/της διδάσκοντα/ουσας. Ο/Η διδάσκων/ουσα προσδιορίζει το επίπεδο χρήσης GenAI (1–5) που ισχύει για το μάθημα, καθώς και τους όρους επιτρεπτής χρήσης και δήλωσής της, και ενημερώνει σχετικά τους φοιτητές/τις φοιτήτριες στην έναρξη του εξαμήνου. Η πολιτική χρήσης GenAI δύναται να διαφοροποιείται από ακαδημαϊκό έτος σε ακαδημαϊκό έτος ή/και μεταξύ μαθημάτων, ανάλογα με τους μαθησιακούς στόχους και τις απαιτήσεις του εκάστοτε μαθήματος.</p>															

(5) ΣΥΝΙΣΤΩΜΕΝΗ-ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ

<p>- Προτεινόμενη Βιβλιογραφία:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. Buckingham, D. (2008). <i>Εκπαίδευση στα ΜΜΕ</i>. Αθήνα: Ελληνικά Γραμμάτα. 2. Wilke, C. (1996). <i>Εισαγωγή στη Συστημική Θεωρία</i>. (Ν. Λίβος, μεταφρ.). Αθήνα: Κριτική 3. Λούμαν, Ν. (1995). <i>Θεωρία των Κοινωνικών Συστημάτων</i>. (Αντ. Μακρυπίδης, Εισ. Επιμ.). Αθήνα: Σάκκουλας. 4. Bouvier, A. (2013). Μάνατζμεντ και Γνωστικές Επιστήμες. Στο Α. Κοντάκος και Φ. Καλαβάσης (επιμ.), <i>Θέματα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού Ι</i>. Αθήνα: Διάδραση. 5. Τάσης, Θ. . Ο διάλογος Habermas και Luhmann. <i>Ηλ. Περιοδικό Θέσεις, Τεύχος 119</i>, περίοδος: Απρίλιος - Ιούνιος 2012. 6. Τσίρος, Ν. (2005). Η θεματική των κοινωνικών αντιθέσεων και συγκρούσεων στη συστημική θεωρία του Niklas Luhmann. <i>Ηλ. Περιοδικό Θέσεις, Τεύχος 90</i>, περίοδος: Ιανουάριος – Μάρτιος 2005.
---

7. **Μουζακίτης, Ά.** (2011). *Πέραν της ουσίας; Προβλήματα και προοπτικές της συστημικής θεωρίας του Λούμαν*. Στο *Intellectum* 08/2011, σελ. 75-87. Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: http://www.intellectum.org/tm/wp-content/uploads/2012/04/ITL08_074087_Systimiki-Theoria-tou-Luhman_Angelos-Mouzakitis.pdf (ημερομ. πρόσβασης 25/09/2013, 12:30 μ.μ.)
8. **Κοντάκος, Α.** (2006). *Επάρκεια στη χρήση των μέσων και στη διαπολιτισμική επικοινωνία στην κοινωνία της πληροφορίας και της πολυπολιτισμικότητας». Στα πρακτικά του 1^{ου} Διεθνούς Συνεδρίου της Παιδαγωγικής Εταιρείας Ελλάδος «Το Σχολείο στην Κοινωνία της Πληροφορίας και της Πολυπολιτισμικότητας».* Αθήνα: Κυριακίδη, Οκτώβριος 2006, σ257-264.
9. **Κοντάκος, Α.,** «Ανάλυση των Α.Π. και των βιβλίων δασκάλου του δημοτικού σχολείου για Μεσοπαιδαγωγικές αναφορές». (συνεργ. με Δημητρίου. *Σύντομη εισήγηση στα πρακτικά του 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή με Θέμα «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση».* Παν/μιο Αιγαίου, Σεπτεμβρίου 2002, σ. 419-417, 26-29.
10. **Κοντάκος, Α.** (2010). *Συστημική Εκπαιδευτική Ηγεσία*. Στο Φ. Καλβάσης και Α. Κοντάκος (επιμ.), *Θέματα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού 4*. Αθήνα: Διάδραση. σελ. 75-92. ISBN 978-960-9541-70-1.
11. **Κοντάκος Α.** (2013). Το νόημα της «κρίσης» ως κρίση του νοήματος. Στο Α. Κοντάκος και Φ. Καλαβάσης (επιμ.), *Θέματα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού 5. Κρίση και Διακυβέρνηση Εκπαιδευτικών Συστημάτων*. Αθήνα: Διάδραση.
12. **Κοντάκος Α.** (2013). Τα κοινωνικά δίκτυα: ένα επικοινωνιακό παραπροϊόν της σύγχρονης κοινωνίας; Μια προσέγγιση από τη σκοπιά της Θεωρίας των Κοινωνικών Συστημάτων του Ν. Λούμαν. Στο Α. Κοντάκος και Φ. Καλαβάσης (επιμ.), *Θέματα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού 6. Κρίση και Διακυβέρνηση Εκπαιδευτικών Συστημάτων*. Αθήνα: Διάδραση.
13. **Κοντάκος Αν. (2014)**. Το σύστημα επικοινωνίας της κοινωνίας και ο ρόλος του σώματος: Απόπειρα μιας ιστορικής, συστημικής προσέγγισης της επικοινωνίας. Στο Η. G. Klinzing, Ν. Πολεμικός, Α. Κοντάκος & Π. Ι. Σταμάτης (Επιστ. Επιμ.), *Μη Λεκτική Επικοινωνία στην Εκπαίδευση: Θεωρία και Πράξη*, τ. 1, σ. 41-86. Αθήνα: Διάδραση. ISBN: 978-618-5059-35-4
14. Αναστάσιος Κοντάκος (2016). «**Σκέψεις για μια πολύπλοκη θεωρία σχολικής ανάπτυξης**». Στο Α. Κοντάκος, Φρ. Καλαβάσης (Επιστ. Επιμ. Σειράς), *Θέματα Εκπαιδευτικού Σχεδιασμού, τ. 8, Συστημική Ανάπτυξη Εκπαιδευτικών Μονάδων: Τεχνολογική και Παιδαγωγική Συνύφανση*, σελ. 67-95, Αθήνα: Διάδραση. ISBN: 978-618-5059-48-4
15. **Κοντάκος, Α.** Πληροφορία, Επικοινωνία και Μέσα: Η πραγματικότητά τους και η παιδαγωγική τους. Μια συστημική οριοθέτηση. Στο Α. Κοντάκος & Π. Σταμάτης (επιμ.), *Επικοινωνία και Εκπαίδευση*, τομ. 2, *Θεωρίες και Μοντέλα Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Διάδραση (2017).

Σημειώσεις Μαθήματος του Διδάσκοντα

Συνιστώμενη βιβλιογραφία για μελέτη:

Συστημική Θεωρία

1. Αλεξόπουλος, Α. & Αδαμίδης, Ε. (επιμ.) (2008). *Συστημική θεωρία και πρακτική. Από τη συστημική θεώρηση του κοινωνικού κόσμου στη συστημικο-δυναμική του αναπαράστασης*. (Κείμενα: Α. Αλεξόπουλος, Ε. Αδαμίδης, Λ. Χατζηκωνσταντής, Ν. Κωνσταντόπουλος, Ι. Κεκές, Ε. Καταρέλος, Ο. Αφορδακός, Ν. Ασημακόπουλος, Α. Ρίγγας, Κ. Καρρόπουλος, Ν. Φουρναράκης, Ν.. Πομόνης.) Αθήνα: Κλειδάριθμος.
2. Ανδρουτσπούλου, Α., Καλαρρύτης, Γ., Κατάκη, Χ., Μπαφίτη, Πυρουνάκη - Λιωνή, Μ., Τσάμης, Ν. *Θεωρήσεις και εφαρμογές*. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σ. 286. ISBN 978-960-19-0411.
3. Γαβαλάς, Δ. (2011). *Συστημική σκέψη και εκπαίδευση. Συμβολή στο ζήτημα της εκπαίδευσης*. Αθήνα: Γαβριηλίδης.
4. Γεωργίου, Θ. (2003). *Η Φιλοσοφία ως Συστημική Θεωρία. Δοκίμια για τον Niklas Luhmann*. Αθήνα: Σάκκουλας.
5. Δεκλερής, Μ. (1986). *Συστημική Θεωρία*. Αθήνα-Κομοτηνή: Σάκκουλας.
6. Luhmann, N. (2003). *Η πραγματικότητα των Μέσων Μαζικής Επικοινωνίας*. (Π. Ζέρη, Μετ.-εισ.). (Δ. Καθβαδάς, επιστ. επιμ.). 1η έκδοση. Αθήνα: (Πολιτική - Επικοινωνία). ISBN 960-375-500-1. (Τίτλος πρωτοτύπου: *Die Realität der Massenmedien*).
7. Luhmann, N. (1999). *Νομιμοποίηση μέσω διαδικασίας*. (Κ. Βαθιώτης, μετ.) Αθήνα: Κριτική, σ. 389, (Γλώσσα-Θεωρία-Πράξη, 11). ISBN 960-218-174-5. (Τίτλος πρωτοτύπου: *Legitimation durch Verfahren*).
8. Μπαφίτη, Τ. & Καλαρρύτης, Γ. (επιμ.) (2009). *Συστημική προσέγγιση, Συλλογικό έργο*, Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
9. Simon, Fritz B. (2010). *Εισαγωγή στη συστημική θεωρία των οργανώσεων*. Αθήνα: Σάκκουλα Α.Ε.

Γενική Βιβλιογραφία

Τ.Π.Ε.

1. Αναστασιάδης, Π. & άλλοι (2010). *Ο Διαδραστικός Πίνακας στη Σχολική Τάξη Παιδαγωγικές Προσεγγίσεις- Διδακτικές Εφαρμογές*. Αθήνα: Εμπόρφωση των Εκπαιδευτικών για την Αξιοποίηση και Εφαρμογή των ΤΠΕ στη Διδακτική Πράξη του Ε.Π. «Εκπαίδευση και δια βίου μάθηση». Διαθέσιμο στον δικτυακό τόπο: <http://www.scribd.com/doc/41749474/%CE%94%CE%99%CE%91%CE%94%CE%> (ανακτήθηκε στις 26/1/2011).
2. Αρβανιτάκης Ν. (1993). *Ο ηλεκτρονικός υπολογιστής στην πρωτοβάθμια εκπαίδευση*. Αθήνα: Κορφή.
3. Βοσνιάδου Σ. (2006). *Παιδιά, Σχολεία και Υπολογιστές*. Αθήνα: Gutenberg.
4. Γιαννέλος Α, (2010). *Παιδί και ηλεκτρονικός υπολογιστής. Επιστημονικό θήμα του δασκάλου*, τευχ.12, Αθήνα: ΙΠΕΜ
5. Γκρίση, Φ., Καμπεζά, Μ., Κότσαρη, Μ. (2000). *Απόψεις των νηπιαγωγών για τη χρήση του υπολογιστή στην πρώτη σχολική ηλικία*. Στο Β. Κόμης (επιμ.), *Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση*. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών. σελ.601-607.

6. Δαπόντες Ν., Ιωάννου Σ., Μαστρογιάννης Ι., Τζιμόπουλος Ν., Τσοβόλας Σ., Δαπόντες, Ν. (2002). Η κοινωνία της πληροφορίας: Η εκπαιδευτική διάσταση των τεχνολογιών της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαίδευση. Στο Χ. Κυνηγός και Ε. Δημαράκη (επιμ.), Νοητικά εργαλεία και πληροφοριακά μέσα. Αθήνα: Καστανιώτης.
7. Δαφέρμου, Χ., Κουλούρη, Π, Μπασαγιάννη, Ε. (2006). Οδηγός Νηπιαγωγού. Αθήνα: ΟΕΔΒ.
8. ΔΕΠΠΣ για το νηπιαγωγείο (2002). Αθήνα: Παιδαγωγικό Ινστιτούτο.
9. ΔΕΠΠΣΠ, "Διαθεματικό Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών".
10. ΕΠΠΣΠ, "Ενιαίο Πλαίσιο Προγράμματος Σπουδών Πληροφορικής".
11. Ζωγόπουλος Στ. (2001). Νέες Τεχνολογίες και Μέσα Επικοινωνίας στην Εκπαιδευτική Διαδικασία. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
12. Καλαματιανού, Μ., Μούκα, Γ., Χατζηγιάννη, Μ. (2002). Δραστηριότητες μάθησης μέσω ηλεκτρονικού Υπολογιστή. Στο Α. Δημητρακοπούλου (Επιμ.), Πρακτικά 3ου Συνεδρίου ΕΤΠΕ «Οι ΤΠΕ στην Εκπαίδευση», (Τόμος Α', 26-29/9/2002). Πανεπιστήμιο Αιγαίου, Ρόδος. Αθήνα: ΚΑΣΤΑΝΙΩΤΗΣ.
13. Κόμης, Β. (2004). Εισαγωγή στις εκπαιδευτικές εφαρμογές των ΤΠΕ. Αθήνα.
14. Κόμης, Β. (2001). Διδακτική της Πληροφορικής. Πάτρα: Ελληνικό Ανοικτό Πανεπιστήμιο.
15. Κόμης, Β. & Μικρόπουλος Τ. (2001). Πληροφορική στην Εκπαίδευση. (Τόμος Β'). Πάτρα: ΕΑΠ
16. Κορδάκη Μ., Κόμης Β., Αντιλήψεις καθηγητών Πληροφορικής σχετικά με τη φύση του αντικειμένου και τον τρόπο εισαγωγής του στην Εκπαίδευση. 2^ο Πανελλήνιο Συνέδριο με Διεθνή Συμμετοχή, Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση. Πάτρα: Πανεπιστήμιο Πατρών, Οκτώβριος 2000.
17. Κρον, F., Σοφός, Α. (2007). Διδακτική των Μέσων. Νέα Μέσα στο πλαίσιο Διδακτικών και Μαθησιακών Διαδικασιών. Αθήνα: Gutenberg
18. Μικρόπουλος, Τ. (2008). Ο υπολογιστής ως γνωστικό εργαλείο. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
19. Μικρόπουλος, Τ. Α. (2000). Εκπαιδευτικό λογισμικό Θέματα σχεδίασης και αξιολόγησης λογισμικού υπερμέσων. Αθήνα: Κλειδάριθμος.
20. Ντολιοπούλου, Ε. (2003). Σύγχρονες τάσεις της προσχολική αγωγής. Αθήνα: Τυπωθήτω.
21. Οικονομίδης, Β. & Ζαράνης, Ν. (2010). «Η χρήση του ηλεκτρονικού υπολογιστή στην προσχολική εκπαίδευση: συνεντεύξεις με νηπιαγωγούς», ανακτήθηκε από την πηγή <http://korinthos.uop.gr/~hcicte10/proceedings/132.pdf>, στις 31/10/2011.
22. Παιδαγωγικό Ινστιτούτο, 1997.
23. Παύλου, Β. & Βαλαθανίδης, Ν. (2008). Ψηφιακές Διαδικτυακές Δραστηριότητες με Διαθεματικές και Διεπιστημονικές Προσεγγίσεις για το Νηπιαγωγείο: Ο Ρόλος των Εκααστικών Τεχνών, 6ο Πανελλήνιο Συνέδριο ΕΤΠΕ, ανακτήθηκε από την πηγή http://www.etpe.gr/files/proceedings/23/1236079385_40.%2040%20p%20288_298.pdf στις 14/12/2010.
24. Ράπτης, Α. & Ράπτη, Α. (2004). Μάθηση και Διδασκαλία στην Εποχή της Πληροφορίας, Ολική Προσέγγιση. Αθήνα: Αυτοέκδοση.
25. Σβολόπουλος, Β. (2002). Οι τεχνολογίες της πληροφορίας και επικοινωνίας στην ελληνική εκπαίδευση: αναδρομή και προοπτικές. Διαβάζω, 428, σ. 106-109.
26. Σεραφεΐμ, Κ. – Φεσάκης, Γ. (2009). Οι ΤΠΕ στην Προσχολική Εκπαίδευση, Σύγχρονο Νηπιαγωγείο, τεύχ.68.
27. Σολωμονίδου Χ. (2006). Νέες τάσεις και εκπαιδευτική τεχνολογία. Αθήνα: Μεταίχμιο.
28. Σολωμονίδου, Χ. & Κολοκοτρώνης, Δ. (2009). Ο υπολογιστής στη διδασκαλία και μάθηση των Φυσικών επιστημών. Αθήνα: Γκιούρδας.
29. Σολωμονίδου Χ. (2009). Η χρήση του υπολογιστή στο σύγχρονο σχολείο. Βόλος: Πανεπιστημιακές Εκδόσεις Θεσσαλίας.
30. Σοφός, Α. (2009). Προστασία των Νέων ως Παιδαγωγική Ικανότητα Δράσης. Στο Α. Σοφός (Επιμ.), Παιδαγωγικές διαστάσεις των Νέων Μέσων. Ενίσχυση μιντιακού γραμματισμού και ικανότητας για ένα ασφαλές διαδίκτυο. Αθήνα: Γρηγόρης. σελ. 21-40.
31. Σοφός, Α. (Επιμ.) (2009). Παιδαγωγικές Διαστάσεις των Νέων Μέσων. Ενίσχυση Μιντιακού Γραμματισμού και Ικανότητας για ένα Ασφαλές Διαδίκτυο. Αθήνα: Γρηγόρης.
32. Σοφός, Α. Κρον, F. (2010). Αποδοτική Διδασκαλία με τη Χρήση Μέσων. Από τα προσωπικά και πρωτογενή στα τεταρτογενή και ψηφιακά Μέσα. Αθήνα: Γρηγόρης (Μετάφραση του παραπάνω βιβλίου στα Ελληνικά)
33. Φεσάκης Γ. (2008). Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση, διαστάσεις και προοπτικές. Στο Κόμης, Β. (επιμ.), Πρακτικά του 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου: Διδακτική της Πληροφορικής. Πάτρα, 28-20 Μαρτίου 2008. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, σελ. 415-424.
34. Fesakis G., Sofroniou C., Manroudi E., (2011), «Using internet for communicative learning activities in kindergarten: The case of the "Shapes planet"», Early Childhood Education Journal (ECEJ), 38(5), Springer Netherlands, pp.: 385-392.
35. Χατζηδημητρίου, Σ. (2004), Το Διαδίκτυο (Internet) στην εκπαίδευση. Στο Α. Δημητρακοπούλου (επιμ.), Οι Τεχνολογίες της πληροφορίας και των Επικοινωνιών στην Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση. Αθήνα: Δ.Ο.Ε.-ΙΠΕΜ.
36. Ψυχάρης, Σ. (2007). Αξιοποίηση των τεχνολογιών πληροφορίας και επικοινωνίας στην εκπαίδευση. Αξιοπιστία, εγκυρότητα και προδιαγραφές των λογισμικών. Το σενάριο με χρήση ΤΠΕ. Στο Παιδαγωγικό Τμήμα Δημοτικής Εκπαίδευσης, Νέες τεχνολογίες και επιστήμες της αγωγής. Αθήνα: Μεταίχμιο.

Οπτικοακουστικά Μέσα

1. Ασλανίδου, Σ. (2001) "Νέοι: Κριτικοί ή παθητικοί τηλεθεατές". Στο Σ. Ασλανίδου, Εκπαιδευτική Τεχνολογία και Οπτικοακουστική Αγωγή. Αθήνα. Κυριακίδη.

2. Βρύζας, Κ. (1977). Μέσα επικοινωνίας και παιδική ηλικία. Θεσσαλονίκη: Βάνιας.
3. Βρύζας, Κ., Τσιτουρίδου, Μ. (2002). Τα παιδιά και οι Έφηβοι Απέναντι στα "Παλιά" και τα "Νέα". Στο Α. Δημητρακοπούλου (Επιμ.), Οι Τεχνολογίες της πληροφορίας και της επικοινωνίας στην εκπαίδευση. (Τόμος Β'). Αθήνα: Καστανιώτης. σ.107-118.
4. Γιαννακόπουλος, Κ. (2005). Εικονικές Κοινότητες. Μια κοινωνιολογική Προσέγγιση του Διαδικτύου. Αθήνα: Παπαζήση.
5. Δημητρίου, Χρ. & Κοντάκος, Α. (2002). Παιδαγωγική των Μέσων και των Τεχνολογιών Πληροφορίας και Επικοινωνίας. Στα πρακτικά του 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή με Θέμα «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση». Παν/μιο Αιγαίου, Σεπτεμβρίου 2002, σελ. 393-401, 26-29.
6. Διαμαντάκη, Κ., Ντάβου, Μπ. & Πανούσης, Γ. (2001). Νέες τεχνολογίες και παλιοί φόβοι στο σχολικό σύστημα. Αθήνα: Παπαζήσης.
7. Δουλκέρη, Τ. (1990). ΜΜΕ και ισότητα των δύο φύλων. Αθήνα: Παπαζήσης.
8. Δουλκέρη, Τ. (1994). Παιδικά μέσα επικοινωνίας και σεξισμός. Αθήνα: Παπαζήσης.
9. Κανάκης, Ι. (1996). Παιδί και Τηλεόραση: Πότε και ποιες τηλεοπτικές εκπομπές παρακολουθούν τα ελληνόπουλα 11-12 ετών και πως τις αξιοποιούν στο σπίτι και στο σχολείο. Στο Βήμα των Κοινωνικών Επιστημών, 19, σ. 207-232.
10. Κατερέλος, Γ. & Παπαδόπουλος, Π. (2009). Οι έφηβοι και το Internet. Ασφαλής και δημιουργική χρήση. Αθήνα: Καστανιώτης.
11. Κοντάκος, Α. (2002). Ανάλυση των Α.Π. και των βιβλίων δασκάλου του δημοτικού σχολείου για Μεσοπαιδαγωγικές αναφορές. (συνεργ. με Δημητρίου. Σύντομη εισήγηση στα πρακτικά του 3^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου με Διεθνή Συμμετοχή με Θέμα «Οι Τεχνολογίες της Πληροφορίας και της Επικοινωνίας στην Εκπαίδευση». Παν/μιο Αιγαίου, Σεπτεμβρίου 2002, σελ. 419-417, 26-29
12. Κορωναίου, Α. (2001). Εκπαιδεύοντας εκτός σχολείου: η συμβολή των οπτικοακουστικών μέσων και των νέων τεχνολογιών. Αθήνα: Μεταίχιμο.
13. Κορωναίου, Α. (1992). Νέοι και ΜΜΕ. Αθήνα: Οδυσσεάς.
14. Κούρτη, Ε. (2005). Η έρευνα για τα ΜΜΕ και το παιδί στην Ελλάδα. Στο Κωνσταντινίδου –Σέμογλου, Ου. (Επιμ.), Εικόνα και Παιδί, Θεσσαλονίκη, σ. 687-700.
15. Κούρτη, Ε. (2004). Εκπαίδευση και τηλεόραση. Στο Δ. Λεβεντάκος (επιμ.), Τηλεόραση και Ελληνική Κοινωνία. Αθήνα: Εικών, σελ. 113-133.
16. Κούρτη, Ε. (2003) Η Επικοινωνία στο Διαδίκτυο. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα.
17. Κουτσουβάνου, Ευ. (1991). Η γλωσσική ανάπτυξη του παιδιού της προσχολικής ηλικίας και η τηλεόραση. Αθήνα: Οδυσσεάς.
18. Κωνσταντινίδου –Σέμογλου, Ου. (2005). (Επιμ.). Εικόνα και Παιδί. Εισαγωγή. xii-xxv. Θεσσαλονίκη.
19. Κωνσταντινίδου, Χ. (2006). Το Ζήτημα της Αγωγής στα ΜΜΕ σε Ιστορική Προοπτική. Από τον Παθητικό Καταναλωτή στον Ενεργό Επιτελεστή. Ζητήματα Επικοινωνίας, τχ. 4, σελ. 18-40.
20. Νίκα, Β. (2007). Οπτικοακουστικός αλφαριθμητισμός στην Ελλάδα και στο εξωτερικό. Ζητήματα Επικοινωνίας, τχ. 6, σελ. 43-58.
21. Ντάβου, Μ. (2001). Ο αλφαριθμητισμός στα ΜΜΕ και η σχέση δασκάλου - μαθητή. Στο Π. Χαραμής (επιμ.). Η Αξιοποίηση των ΜΜΕ στο Σχολείο. Αθήνα: Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου, σελ. 35-45.
22. Ντάβου, Μπ. (2006). Το δικαίωμα του παιδιού στη γνώση και η επίδραση των ΜΜΕ. Στο Μ. Λουμάκου & Λ. Μπεζέ (επιμ.), Το παιδί και τα δικαιώματά του. Αθήνα: Ελληνικά Γράμματα, σ. 47-48.
23. Ντακουνάκης, Ι. (1996). Η καθημερινή τηλεοπτική συμπεριφορά των παιδιών ηλικίας 10-12 ετών. Στο Σχολείο και το Σπίτι, 5, σ. 265-276.
24. Οικονομίδης Β. (2002). Τηλεοπτικές συνήθειες των παιδιών 5,5-5,6 ετών. Στο Ερευνώντας τον κόσμο των παιδιών, 6, Οπτερ, Ελληνικά Γράμματα. σ.103-119,
25. Παναγιωτοπούλου, Ρ. (2001). Τα παιδιά και τα νέα μέσα στην Ελλάδα. Ανακοίνωση στο 3rd Word Summit for Children. Θεσσαλονίκη.
26. Πάντζου, Π., Κοντοπούλου, Α., Κωστελένου, Ι., Ναυρίδης, Κ., Κατσιγιάννη, Κ. & Δημητρακόπουλος Γ. (1988). Τηλεοπτικές προτιμήσεις και στάσεις σχετικά με το τι είναι «για παιδιά» και τι είναι «για μεγάλους» την ελληνική τηλεόραση. Στο Κλ. Ναυρίδης, Γ. Δημητρακόπουλος & Γ. Πασχαλίδης (Επιμ.), Τηλεόραση και επι-κοινωνία. Θεσσαλονίκη: Παρατηρητής.
27. Παπαθανασόπουλος, Σ. (2000). Η τηλεόραση και το κοινό της. Αθήνα: Καστανιώτης.
28. Πασχαλίδης, Γ. (2000). Εκπαίδευση και Μαζική Επικοινωνία: όροι και προοπτικές της διδασκαλίας των ΜΜΕ στην Πρωτοβάθμια και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση. Παιδαγωγική Επιθεώρηση, τχ. 30, σελ. 111-136.
29. Πλειός, Γ. (2005). Πολιτισμός της Εικόνας και Εκπαίδευση. Ο Ρόλος της Εικονικής Ιδεολογίας. Αθήνα: Πολύτροπον.
30. Pierre, J/Σ. (2004). Θεωρητικές προσεγγίσεις για την ανάλυση των ΜΜΕ. Αθήνα: Τυποθήτω.
31. Robins, K. & Webster, F. (2002). Η Εποχή του Τεχνοπολιτισμού. Από την Κοινωνία της Πληροφορίας στην Εικονική Ζωή. (Σ. Παπαθανασόπουλος, Επιμ.). Αθήνα: Καστανιώτης.
32. Σκουμπρή, Α. (1991). Τηλεόραση και παιδί. Διαβάζω, 262, σ. 16-44.
33. Τσιτσανούδη – Μαλλίδη, Ν. Σύγχρονα μέσα μαζικής επικοινωνίας και γραμματισμός: Θέσεις και προτάσεις. - Γνωστικές, γλωσσολογικές και πολιτισμικές συνιστώσες και προεκτάσεις του αναδυόμενου γραμματισμού.
34. Wolton, D. (2005). Σκέψεις για την Επικοινωνία. Αθήνα: Σαββάλας.
35. Φεσάκης Γ. (2008). Τεχνολογίες Πληροφορικής και Επικοινωνιών στην προσχολική εκπαίδευση, διαστάσεις και προοπτικές. Στο Β. Κόμης (επιμ.), Πρακτικά του 4^{ου} Πανελληνίου Συνεδρίου: Διδακτική της Πληροφορικής. Πάτρα, 28-20 Μαρτίου 2008. Αθήνα: Εκδόσεις Νέων Τεχνολογιών, σελ. 415-424.

36. Χαραμής, Π. (επιμ.) (2001). *Η Αξιοποίηση των ΜΜΕ στο Σχολείο. Δυνατότητες - Όρια - Προοπτικές*. Αθήνα: Εκδόσεις της Σχολής Ι.Μ. Παναγιωτόπουλου.

- Συναφή επιστημονικά περιοδικά:

- Θέματα στην εκπαίδευση
- Σύγχρονη Εκπαίδευση
- Επιστήμες της Αγωγής
- Νέα Παιδεία
- Παιδαγωγική Επιθεώρηση
- Μέντορας